

Trainershandleiding

Grip op Agressie - Module 5

Probleemscenario Delictscenario

trajectum

Colofon

© 2018 Trajectum.

Grip op Agressie, een integraal behandelprogramma voor mensen met een lichte verstandelijke beperking (LVB) en agressief (delict)gedrag, is ontwikkeld en geïmplementeerd binnen Trajectum. Het programma is ontwikkeld door het Kenniscentrum van Trajectum, ondersteund door Van Montfoort, Kwaliteit Forensische Zorg en De Borg. Trajectum is een instelling voor de behandeling en begeleiding van mensen met een lichte verstandelijke beperking en onbegrepen en risicovol gedrag (SGLVB).

H. Niehoff (Trajectum)

R. Didden (Trajectum, Radboud Universiteit)

M. Valenkamp (Van Montfoort)

E. Rutten (Van Montfoort)

Tekeningen: Huib Jans, Cartoons en Illustraties, Maastricht

Film: Riske de Vries, Films en Fotografie, Amsterdam

Trajectum

Hanzeallee 2

8017 KZ Zwolle

hniehoff@trajectum.nl

www.trajectum.nl

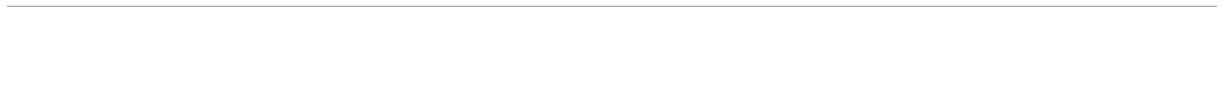
trajectum

de Borg

Inhoudsopgave

Bijeenkomst 1.	Het Kruispunt.....	5
Bijeenkomst 2.	Gebeurtenis vooraf.....	11
Bijeenkomst 3.	Gevoelens.....	15
Bijeenkomst 4.	Gedachten.....	19
Bijeenkomst 5.	Gedragingen.....	23
Bijeenkomst 6.	Goedpraters.....	27
Bijeenkomst 7.	Ontremmers.....	31
Bijeenkomst 8.	Schijnbaar onbelangrijke beslissingen.....	35
Bijeenkomst 9.	Mijn risicosituaties.....	39
Bijeenkomst 10.	De agressieketen (deel 1)	43
Bijeenkomst 11.	De agressieketen (deel 2)	47
Bijeenkomst 12.	Het signaleringsplan fase 3: extreme boosheid, agressie	51
Bijeenkomst 13.	Het signaleringsplan fase 0: ontspannen	55
Bijeenkomst 14.	Het signaleringsplan fase 1: lichte spanning(en).....	59
Bijeenkomst 15.	Het signaleringsplan fase 2: stress	63
Bijeenkomst 16.	Afsluiting	67

Bijeenkomst 1

Het Kruispunt

Doelen

- De deelnemers weten wat signalen vooraf zijn.
- De deelnemers weten welke lichamelijke signalen zij vooraf kunnen hebben.
- De deelnemers weten welke gedachten/gevoelens/gedragingen zij vooraf kunnen hebben.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Opdrachtformulieren
- Huiswerkbladen

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens de bijeenkomst gebruik van de informatie uit de individuele zorgplannen rondom de analyse en scenario van het risicovolle gedrag van iedere deelnemer.
- Tijdens de bijeenkomst de deelnemer ondersteunen met alle stappen die binnen deze module aanbod komen.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de risicovolle situatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Interventies

Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.

Houding

- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- tekent het kruispunt op het bord.
- deelt de opdrachtformulieren uit.
- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen.
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen.
- deelt het huiswerk uit.

Inhoud programma

[5 min.] Aanvang van de bijeenkomst; welkom

Vandaag beginnen we met de module 'probleemscenario/delictscenario'. De bedoeling van deze module is: om te leren dat je boze of agressieve gedrag, waardoor jij in de problemen bent gekomen, niet weer gebeurt. Voordat je zo boos of agressief bent geworden zijn er allerlei stappen aan voorafgegaan.

Stappen die een keten vormen waar jezelf invloed op kan hebben.

Heeft je agressie of boosheid in het verleden geleid tot een delict dan noemen we deze keten 'delictscenario', alle stappen die hebben geleid naar een delict. Is je agressie of boosheid een onderdeel van je risicovolle gedrag dan noemen we het 'probleemscenario'.

Je hebt de modules Herkennen van Gevoelens en Herkennen van Gedachten gevolgd. Dus je weet dat je gedachten en je gevoelens invloed hebben op je gedrag. We gaan in deze module 'Probleemscenario/delictscenario' weer een stap verder.

Je maakt gebruik van wat je al geleerd hebt, om terug te kijken op je boze of agressieve gedrag, om je persoonlijke agressieketen op te stellen, dus de stappen met jouw gevoelens en jouw gedachten. Als je deze keten voor jezelf hebt gemaakt, kan je leren om deze keten te doorbreken (zo vroeg mogelijk stop te zetten) zodat je niet weer zo boos of agressief hoeft te worden om je doel te bereiken.

- Vraag of de deelnemers deze uitleg hebben begrepen
- Geef verdere uitleg indien deelnemers hierom vragen

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

We gaan vandaag beginnen met de eerste stap van de keten. De eerste stap is het herkennen van signalen (waarschuwingstekens) die binnen een gebeurtenis vooraf zijn gegaan. Vaak heb je die signalen niet herkend of er niet op gelet. De bedoeling van vandaag is dat je deze signalen leert te herkennen en ook dat je weet welke signalen voor jou belangrijk zijn, die sterke invloed hebben op je gevoelens, je gedachten en dus je gedrag.

We gaan dit doen door een eenvoudig voorbeeld te geven. Daarna zal je opdrachten krijgen om je eigen signalen te leren herkennen.

- Vraag of de deelnemer(s) deze uitleg hebben begrepen
- Geef verdere uitleg indien deelnemer(s) hierom vragen

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
10 min.	De deelnemer(s) weten wat signalen vooraf zijn.	<p>We gaan in het werkboek kijken naar de tekening bij les 1. De tekening staat ook op het bord. Vertel het verhaal van het ongeluk op het kruispunt. Maak hier een tekening van op het bord.</p> <p>Oefening</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vraag de deelnemer(s) welke signalen ze als bromfietser hebben gemist. 2. Schrijf deze signalen op het bord. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bord • Stiften met verschillende kleuren • werkboek
10 min.	De deelnemer(s) weten wat signalen bij (agressief) gedrag zijn.	<p>Geef uitleg over signalen die de deelnemer(s) hebben bij hun boze of agressieve gedrag.</p> <p>Oefening</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Deel de opdrachtformulieren uit 2. Vraag de deelnemers op te schrijven welke signalen ze voordat ze naar deze bijeenkomst gingen hadden. (lichamelijk, gedachten, gevoelens, gedragingen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Pennen • Werkboek
15 min.	De deelnemers weten wat hun signalen bij (agressief) gedrag zijn.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bespreek met elkaar wat iedereen heeft opgeschreven <ul style="list-style-type: none"> • Geef de deelnemers ruimte om elk iets te noemen • Vraag bij onduidelijkheid door naar wat ze precies bedoelen • Laat de deelnemers elkaar aanvullen • Let op dat lichamelijke signalen als gedachten/ gevoelens/Gedragingen benoemd worden 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften

[10 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

We hebben vandaag stilgestaan bij signalen die voorafgaan aan agressief gedrag.

We hebben daarbij het onderscheid gemaakt tussen lichamelijke signalen en gedachten/gevoelens/gedragingen. Dit is de eerste stap in je agressieketen en ook de eerste mogelijkheid om hierop invloed uit te oefenen, namelijk door de signalen te (h)erkennen en er op te blijven letten.

[5 min.] Opdrachten

Schrijf voor de volgende keer op welke signalen jij tijdens de gebeurtenis waarbij jij agressief werd of delict, hebt gemist of toen nog niet herkende.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

De trainer vult de Individuele deelnemerskaart in. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan de behandelaar van de deelnemer.

Bijeenkomst 2

Gebeurtenis vooraf

Doelen

- De deelnemer weet wat gebeurtenissen vooraf zijn die je raken.
- De deelnemer weet welke gebeurtenissen vooraf raakten bij de ernstige boosheid, agressie of het delict.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Blanco papier
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Therapeutische aspecten

Interventies

- Motiveer de deelnemers voor de training en bijeenkomst.

Houding

- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden gebagatelliseerd maar in ernst juist worden ingeschat.
- Confrontaties zijn passend, maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- motiverend
- deelt de formulieren uit
- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen
- deelt het huiswerk uit

Inhoud programma

[5 min.] Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken van huiswerkopdracht

De vorige keer zijn we begonnen met de agressieketen. Hierbij hebben we stil gestaan bij de signalen vooraf, die er in iedere situatie zijn. Denk nog maar eens terug aan het voorbeeld van het kruispunt. We hebben met elkaar signalen proberen te herkennen. Bij het maken van het huiswerk voor deze bijeenkomst heb je geprobeerd de signalen die vooraf zijn gegaan aan je boze gedrag te herkennen.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer signalen noemen die zijn gevonden.
- Indien deelnemer het niet begrepen heeft kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maken.
- Maak eventueel gebruik van de informatie uit andere bronnen zoals zo mogelijk met toestemming een processen-verbaal.

Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag gaan we beginnen met de eerste schakel van de agressieketen. Zoals we de vorige keer ook al genoemd hebben, bestaat de keten uit vele schakels of elementen. Het begin bestaat vaak uit op het eerste gezicht onbelangrijke gebeurtenissen of handelingen en weinig opvallende gedachten die in je opkomen of gevoelens die bij je ontstaan. Deze eerste schakels hoeven nog niet automatisch tot het vertonen van agressief gedrag te leiden, maar kunnen een start zijn voor de rest van de keten met aan het einde ervan het agressieve gedrag (delict).

Deze eerste schakels moeten voor jullie in de toekomst signalen (een waarschuwingssysteem) vormen.

Ze wijzen erop dat er iets mis is met hoe je denkt, doet of voelt op dat moment in jouw leven van die dag.

- Vraag of de deelnemer deze uitleg heeft begrepen.
- Geef verdere uitleg indien deelnemer hierom vragen.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer weet wat gebeurtenissen vooraf zijn.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. bekijk de lesstof in het werkboek. 2. geef de deelnemers 2 minuten om het te lezen. 3. vraag de deelnemers of iemand een van deze gebeurtenissen herkent. 4. bespreek het gevolg van deze gebeurtenis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
15 min.	Deelnemer weet welke gebeurtenissen raakt.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. laat deelnemers opschrijven welke gebeurtenis hen raakt, b.v. gepest worden, iemand die overlijdt etc. Geef ze hiervoor 5 minuten. 2. bespreek wat de deelnemers hebben opgeschreven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Papier • Pennen • Bord • Stiften

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag hebben we stilgestaan bij de eerste schakel van de agressieketen. Belangrijk om te onthouden is dat deze schakel in de toekomst een waarschuwingssysteem moet vormen. Ze moeten jou erop wijzen dat er iets mis is met hoe je denkt, doet of voelt op dat moment in jouw leven van die dag. Ook dat deze eerste schakel niet automatisch leidt tot agressief gedrag.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

De trainers zorgt ervoor dat voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld.

De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan de medebehandelaar van de deelnemer.

Bijeenkomst 3

Gevoelens

Doelen

- De deelnemer kan gevoelens benoemen.
- De deelnemer weet welke invloed de gevoelens hebben op het gedrag.
- De deelnemer weet welke gevoelens tijdens de eigen boze, agressieve gedrag en/of delict een rol speelde.
- De deelnemer erkent de gevoelens die tijdens het boze gedrag, agressieve gedrag en/of het delict aanwezig waren.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit de module 'Herkennen van Gevoelens'.
- Maak tijdens de bijeenkomst met toestemming eventueel gebruik van de informatie uit het zorgplan, processen-verbaal of ander bronnen van de deelnemer.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de situatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Interventies

- Motiveer, enthousiasmeer

Houding

- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- deelt de formulieren uit
- motiveren
- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen
- deelt het huiswerk uit.

Inhoud programma

[5 min.] Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

De vorige bijeenkomst hebben we stilgestaan bij de eerste schakel van de agressieketen. Belangrijk om te onthouden was dat deze schakel in de toekomst een waarschuwingssysteem moet vormen. Ze moeten jou erop wijzen dat er iets mis is met hoe je denkt, doet of voelt op dat moment in jouw leven van die dag. Ook dat deze eerste schakel niet automatisch leiden tot agressief gedrag. Als huiswerk moesten jullie minimaal twee gebeurtenissen vooraf beschrijven die bij jouw agressieketen horen.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer gebeurtenissen vooraf noemen die zijn gevonden.
- Indien deelnemer het niet begrepen hebben kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maken.
- Maak zo mogelijk gebruik van de informatie uit aanvullende bronnen.

Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag gaan we het hebben over de tweede schakel van de agressieketen, namelijk de Gevoelens. De gemoedstoestand waarin je verkeerde op de dag of avond voordat je het delict pleegde. Die gevoelens kunnen zijn opgeroepen door een Gebeurtenis vooraf, maar kunnen ook aanwezig zijn zonder dat zij door een bepaalde gebeurtenis werden opgeroepen. Denk bij deze tweede stap ook aan de module Herkennen van Gevoelens.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
25 min.	Deelnemer weet wat gevoelens zijn.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. pak het werkboek. 2. geef de deelnemer de tijd om het te lezen 3. vraag de deelnemer of hij/zij een van deze gevoelens herkent. 4. bespreek het gevolg van dit gevoel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
20 min.	Deelnemer weet welke gevoelens er op dit moment spelen en kan hier uiting aan geven.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. kijk naar de opdracht in het werkboek. 2. vraag de deelnemer op te schrijven welke gevoelens hij/zij had voordat hij/zij naar deze bijeenkomst ging. 3. bespreek wat is op geschreven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Papier • Pennen • Bord • Stiften

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag hebben we stilgestaan bij de tweede schakel van de agressieketen. Belangrijk om te onthouden is dat deze schakel in de toekomst onderdeel kan/moet zijn van het waarschuwingssysteem. Je gevoelens kunnen een directe voorbode zijn voor een agressieve uitbarsting. Het is bijna onmogelijk om je optimistisch en enthousiast te voelen over je leven vlak voordat je iemand met agressie tegemoet treedt of een delict pleegt.

Huiswerk

Probeer voor het huiswerk minimaal twee gevoelens te beschrijven die bij jouw agressieketen horen. Je mag hierbij gebruik maken van het formulier dat tijdens de bijeenkomst is uitgedeeld waarop voorbeelden beschreven staan. Mogelijk herinner je hierdoor makkelijker een gevoel dat aanwezig was tijdens of vlak voor je delict.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 4

Gedachten

Doelen

- De deelnemer kan eigen gedachten benoemen
- De deelnemer weet welke invloed de gedachten hebben op eigen gedrag
- De deelnemer weet welke gedachten tijdens het agressieve gedrag of delict een rol speelde
- De deelnemer erkent de gedachten tijdens risicovol agressief gedrag

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit de module 'Herkennen van Gedachten'.
- Maak tijdens de bijeenkomst zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit zorgplan, de processen-verbaal of overige bronnen van de deelnemer.
- Gebruik deze informatie om de geboden theorie/uitleg te verbinden.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de probleem-/delictsituatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen
- ondersteunt de deelnemer bij het gebruik van het werkboek

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

De vorige bijeenkomst hebben we stilgestaan bij de tweede schakel van de agressieketen, de Gevoelens. Belangrijk om te onthouden was dat deze schakel in de toekomst onderdeel kan/moet zijn van het waarschuwingssysteem. Je gevoelens kunnen een directe voorbode zijn van een agressieve uitbarsting. Als huiswerk moesten je minimaal twee gevoelens beschrijven die bij jouw agressieketen horen.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer signalen noemen die gevonden zijn.
- Indien deelnemer het niet begrepen heeft kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maken.
- Maak gebruik van de informatie uit andere bronnen (zo mogelijk en met toestemming).

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag gaan we verder met de volgende schakel, de gedachten, die je gebruikt om je agressieketen verder te laten verlopen. Veel van dergelijke gedachten die de keten in standhouden zijn 'denkfouten'.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer weet wat gedachten zijn.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. ondersteun deelnemer bij het pakken van het werkboek en de juiste bijeenkomst. 2. geef de deelnemer tijd om te lezen. 3. vraag de deelnemers of gedachten worden herkend. 4. bespreek het gevolg van deze gedachte(n). 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
15 min	Deelnemers weten welke gedachten er op dit moment spelen.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. deel de opdrachtformulieren uit. 2. vraag de deelnemer op te schrijven welke gedachten ze voordat ze naar deze bijeenkomst ging had. 3. bespreek wat is opgeschreven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen • Bord • Stiften

[10 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag hebben we stilgestaan bij de volgende schakel die je gebruikt om je agressieketen verder te laten verlopen, de Gedachten. Dat veel van die gedachten die de keten in stand houden 'denkfouten' zijn.

[5 min.] Huiswerk

Probeer voor het huiswerk minimaal twee gedachten te beschrijven die bij jouw agressieketen horen. Je mag hierbij gebruik maken van het werkboek waar voorbeelden beschreven staan. Mogelijk herinner je je hierdoor makkelijker een gedachte die aanwezig was tijdens of vlak voor je agressieve gedrag of delict.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 5

Gedragingen

Doelen

- De deelnemer kan gedrag benoemen.
- De deelnemer weet welke gedachten en gevoelens invloed hebben op eigen gedrag.
- De deelnemer weet welke gedragingen voor of tijdens eigen risicovolle gedrag of delict een rol speelde.
- De deelnemer (h)erkent eigen boze of agressieve risicovolle gedrag.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboeken

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit de module 'Herkennen van Gedachten'.
- Maak tijdens de bijeenkomst zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit zorgplan, de processen-verbaal of overige bronnen van de deelnemer.
- Gebruik deze informatie om de geboden theorie/uitleg te verbinden.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de probleemsituatie/ delictsituatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Interventies

- Als een deelnemer niet gemotiveerd is of de bijeenkomst verstoort door zijn gedrag, dan wordt hij eenmaal gewaarschuwd. Verandert zijn gedrag niet, dan wordt hij uit de bijeenkomst gestuurd. Hierna volgt altijd een gesprek met de deelnemer.

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de

deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- deelt de formulieren uit.
- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen.
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen.
- deelt het huiswerk uit.

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

Vorige keer hebben we stilgestaan bij de Gedachten, de volgende schakel die je gebruikt om je agressieketen verder te laten verlopen. Dat veel van die gedachten die de keten in stand houden 'denkfouten' zijn:

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer signalen noemen die gevonden zijn.
- Indien deelnemer het niet begrepen heeft kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maakt.
- Maak zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit andere bronnen

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

We hebben het gehad over gevoelens en gedachten en de invloed daarvan op je boze of agressieve gedrag. Vandaag gaan we het over het gedrag zelf hebben. Vanuit de modules Herkennen van gevoelens en Herkennen van gedachten weet je de invloed van gevoelens, emoties en gedachten op je gedrag. Tijdens je agressieve en boze gedrag of het delict was dit niet anders. Mogelijk was je overspoeld door negatieve gevoelens of was je kwaad.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
15 min.	Deelnemers weet zijn boze of agressieve gedrag.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. ondersteun de deelnemer bij het pakken van het werkboek en de juiste bijeenkomst. 2. geef de deelnemer de tijd om te lezen. 3. vraag de deelnemer gedrag wordt herkend 4. bespreek het gevolg van deze gedragingen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
20 min.	Deelnemer weet welk gedrag wordt getoond.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. pak het werkboek erbij. 2. vraag de deelnemer op te schrijven welke gedragingen worden herinnerd voorafgaande aan deze bijeenkomst. 3. bespreek met elkaar wat iedereen heeft opgeschreven. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen • Bord • Stiften

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag hebben we het gehad over gedragingen, gedrag vlak voor of tijdens een gebeurtenis. Gedachten en gevoelens zijn daarop van invloed. Bij heftige gevoelens gedraag jij je anders. Als je dan over gaat op boos en agressief gedrag dan is het belangrijk dat je dit zo snel mogelijk herkent bij jezelf en hier grip op leert te houden.

Huiswerk

Probeer voor het huiswerk minimaal twee gedragingen te beschrijven die bij jouw agressieketen horen. Je mag hierbij gebruik maken van het werkboek waarin voorbeelden beschreven staan. Mogelijk herinner je hierdoor makkelijker gedrag dat aanwezig was tijdens of vlak voor je agressieve gedrag of delict.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 6

Goedpraters

Doelen

- De deelnemer weet wat goedpraters zijn
- De deelnemer weet wat het gebruik van goedpraters betekent
- De deelnemer weet welke goedpraters worden gebruikt
- De deelnemer weet welke goedpraters werden gebruikt voor of tijdens eigen agressieve gedrag of delict

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit eerdere GoA.
- Maak tijdens de bijeenkomst zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit zorgplan, de processen-verbaal of overige bronnen van de deelnemer.
- Gebruik deze informatie om de geboden theorie/uitleg te verbinden.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de probleemsituatie/ delictsituatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- deelt de formulieren uit.
- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen.
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen.
- deelt het huiswerk uit.

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

In de vorige bijeenkomst hebben we het gehad over gedragingen, gedrag vlak voor of tijdens een gebeurtenis. Gedachten en gevoelens zijn daarop van invloed. Bij heftige gevoelens zijn onze gedragingen vaak opvallend en kunnen we die herinneren.

Als huiswerk moest je proberen minimaal twee gedragingen te beschrijven die bij jouw agressieketen horen.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer signalen noemen die gevonden zijn.
- Indien deelnemer het niet begrepen heeft kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maakt.
- Maak zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit andere bronnen.

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Voorafgaande aan je agressieve handelingen heb je excuses bedacht om het gedrag voor jezelf te rechtvaardigen. Je hebt 'goedpraters' verzonnen om je op voorhand te verontschuldigen voor je agressieve gedrag/delict, terwijl je wist dat het gedrag fout was. Het verzinnen van die excuses is een zeer wezenlijk onderdeel van je agressieketen.

Elke 'goedprater' die je bedacht bracht je dichterbij het punt waar je over jouw morele bedenkingen (gewetensbezwaren, normen) heen kon stappen en een risicovolle boze of agressieve gedrag of delict kon plegen.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer weet wat eigen goedpraters zijn.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. ondersteun de deelnemer bij het pakken van het werkboek, van de bijbehorende bijeenkomst. 2. geef de deelnemers 2 minuten om het te lezen. 3. vraag de deelnemers of iemand een van deze goedpraters herkent. 4. bespreek het gevolg van deze goedpraters. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
20 min.	Deelnemer weet welke goedpraters vaak door zichzelf worden gebruiken.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. ondersteun de deelnemer bij het pakken van het werkboek en de bijbehorende opdracht. 2. vraag de deelnemer op te schrijven welke goedpraters worden herinnerd voordat hij/zij naar deze bijeenkomst ging, of hun huiswerk niet heeft gemaakt. 3. bespreek wat is ingevuld. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen • Bord • Stiften

[10 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag hebben we het gehad over goedpraters. Dit zijn excuses die je vooraf hebt bedacht om je op voorhand te kunnen verontschuldigen voor je agressie, je delict, terwijl je wist dat het gedrag fout was. Het verzinnen van deze excuses is een belangrijk onderdeel van je agressieketen. Elke 'goedprater' die je hebt bedacht bracht je dicht bij het punt waar je over je eigen grenzen, regels, normen, heen kon stappen en een delict kon plegen.

Huiswerk

Probeer voor het huiswerk minimaal twee goedpraters te beschrijven die bij jouw agressieketen horen. Je mag hierbij gebruik maken van het werkboek waarin voorbeelden beschreven staan. Mogelijk herinner je hierdoor makkelijker goedpraters die je gebruikt hebt tijdens of vlak voor je eigen boosheid, agressieve gedrag of delict.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 7

Ontremmers

Doelen

- De deelnemer weet wat ontremmers zijn
- De deelnemer weet welke ontremmers er zijn
- De deelnemer weet wat ontremmers voor invloed hebben op eigen gedrag
- De deelnemer weten welke ontremmers hij/zij gebruikt voor of tijdens het boze, agressieve gedrag

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit eerdere GoA
- Maak tijdens de bijeenkomst zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit zorgplan, de processen-verbaal of overige bronnen van de deelnemer.
- Gebruik deze informatie om de geboden theorie/uitleg te verbinden.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de probleem-/delictsituatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- deelt de formulieren uit.
- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen.
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen.
- deelt het huiswerk uit.

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

Vorige keer hebben we het gehad over goedpratens. Dit zijn excuses die je vooraf hebt bedacht om je op voorhand te kunnen verontschuldigen voor je agressie, je delict, terwijl je wist dat het gedrag fout was. Het verzinnen van deze excuses is een belangrijk onderdeel van je agressieketen. Elke 'goedprater' die je hebt bedacht bracht je dicht bij het punt waar je over je eigen grenzen, regels, normen, heen kon stappen en een delict kon plegen.

Voor het huiswerk moest je minimaal twee goedpratens beschrijven die bij je agressieketen horen.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer signalen noemen die gevonden zijn.
- Indien deelnemer het niet begrepen heeft kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maakt.
- Maak gebruik van de informatie uit zo mogelijk en met toestemming andere bronnen, zoals; zorgplan, processen-verbaal.

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag is het onderwerp ontremmers, de volgende schakel in je agressieketen. Het drinken van alcohol of het gebruik van drugs heeft invloed op je denken, doen en voelen. Sommige mensen zeggen dat de 'remmen los gaan' als ze alcohol of drugs gebruiken.

Anderen worden juist rustig of vallen in slaap. Naast alcohol en drugs zijn er nog andere ontremmers, bv. medicijnen, pijnklachten, slapeloosheid of een slechte lichamelijke conditie.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer weet wat ontremmers zijn. Deelnemer weet welke invloed ontremmers hebben.	Oefening 1. ondersteun de deelnemer bij het pakken van het werkboek van deze bijeenkomst. 2. geef de deelnemer 10 minuten om de vragen te beantwoorden. 3. bespreek de antwoorden die opgeschreven zijn.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
15 min.	Deelnemer weet welke ontremmers vaak wordt gebruikt of aanwezig zijn.	Oefening 1. pak het werkboek met de voorbeelden 2. vraag de deelnemer enkele minuten naar het eerste voorbeeld te kijken. 3. vraag wat de deelnemer ervan herkent. 4. bespreek alle voorbeelden uit het werkboek.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen • Bord • Stiften

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag hebben we het gehad over ontremmers. Hierbij denkt iedereen onmiddellijk aan het drinken van alcohol en het gebruiken van drugs. Maar er zijn meer ontremmers, het zijn allemaal middelen die je boosheid kunnen aanjagen. Zo kunnen ook lichamelijke factoren van invloed zijn op je agressieve gedrag. Ook situaties kunnen als ontremmer fungeren, ze lokken bij jou agressie uit, roepen agressie bij je op.

Huiswerk

Probeer voor het huiswerk minimaal twee ontremmers te beschrijven die bij jouw agressieketen horen. Je mag hierbij gebruik maken van het werkboek waarin de voorbeelden staan. Mogelijk herinner je hierdoor dat er naast alcohol en drugs ook andere ontremmers waren voor jouw agressieve gedrag tijdens of vlak voor je boze, agressieve gedrag of delict.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 8

**Schijnbaar
onbelangrijke
beslissingen**

Doelen

- De deelnemer weet wat schijnbaar onbelangrijke beslissingen zijn
- De deelnemer herkent schijnbaar onbelangrijke beslissingen
- De deelnemer heeft besef van hoe beslissingen/oplossingen worden genomen
- De deelnemers weten welke beslissingen zij namen voor of tijdens hun agressieve gedrag of delict

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit eerdere GoA.
- Maak tijdens de bijeenkomst zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit zorgplan, de processen-verbaal of overige bronnen van de deelnemer.
- Gebruik deze informatie om de geboden theorie/uitleg te verbinden.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de probleem-/delictsituatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen.
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen.
- deelt het huiswerk uit.

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

In de vorige bijeenkomst hebben we het gehad over ontremmers. Hierbij dacht iedereen onmiddellijk aan het drinken van alcohol en het gebruiken van drugs. Maar er waren meer ontremmers, allemaal middelen die je boosheid kunnen aanjagen. Zo bleek dat ook lichamelijke factoren van invloed kunnen zijn op je agressieve gedrag. Ook werd duidelijk dat situaties als ontremmer kunnen fungeren, ze lokken bij jou agressie uit, roepen agressie bij je op. Als huiswerk moest je minimaal twee ontremmers beschrijven die bij jouw agressieketen horen.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer signalen noemen die gevonden zijn.
- Indien deelnemer het niet begrepen heeft kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maakt.
- Maak gebruik van de informatie uit zo mogelijk en met toestemming andere bronnen, zoals; zorgplan, processen-verbaal.

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag gaan we het hebben over schijnbaar onbelangrijke beslissingen. Voordat je agressief gedrag vertoont, neem je altijd bepaalde beslissingen die de kans groter maken dat je in een agressieopwekkende situatie terechtkomt, en dus agressief gedrag gaat vertonen. In de meeste gevallen heb je het niet van jezelf door dat je deze beslissingen neemt. Je weet meestal ook niet dat jouw eigen beslissingen de kans op agressief gedrag groter maken. We zullen dit aan de hand van de informatie over je eigen boosheid, agressieve gedrag of delict bespreken.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer weet wat schijnbaar onbelangrijke beslissingen zijn.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. ondersteun de deelnemer bij het pakken van het werkboek van deze bijeenkomst. 2. geef de deelnemer 15 minuten om het verhaal te lezen en de vraag te beantwoorden. 3. bespreek de antwoorden die opgeschreven zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
15 min.	Deelnemers weten welke schijnbaar onbelangrijke beslissingen ze genomen hebben voor of tijdens hun delict.	Oefening <ol style="list-style-type: none"> 1. vraag toestemming van een deelnemer om zijn probleem-/delictscenario te gebruiken binnen de bijeenkomst. 2. vraag deelnemers te onderbreken bij het voorlezen als er een S.O.B.(schijnbaar onbelangrijke beslissing) wordt genomen. 3. begin met voorlezen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen • Bord • Stiften

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag ging het over schijnbaar onbelangrijke beslissingen. Voordat je agressief gedrag vertoont neem je bepaalde beslissingen die de kans groter maken dat je in een agressieopwekkende situatie terechtkomt, en dus agressief gedrag gaat vertonen. In de meeste gevallen heb je het niet van jezelf door dat je deze beslissingen neemt, kijk maar naar het voorbeeld van Jan. Je weet meestal ook niet dat jouw eigen beslissingen de kans op een delict groter maken.

Huiswerk

Het huiswerk naar aanleiding van dit onderwerp is om jouw delictscenario nog eens goed door te nemen en dan minimaal drie schijnbaar onbelangrijke beslissingen hier uit te halen en op te schrijven, meer mag ook. Je mag gebruik maken van het voorbeeldverhaal uit het werkboek.

N.B. Begin het probleem-/delictscenario ongeveer 24 uur voordat je je boosheid, agressief gedrag vertoont of het delict pleegde.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 9

Mijn risicosituaties

Doelen

- De deelnemer weet wat risicosituaties, 'aanstekers', zijn
- De deelnemer herkent risicosituaties
- De deelnemer weet welke situaties 'aanstekers' zijn

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit eerdere GoA.
- Maak tijdens de bijeenkomst zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit zorgplan, de processen-verbaal of overige bronnen van de deelnemer.
- Gebruik deze informatie om de geboden theorie/uitleg te verbinden.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de probleem-/delictsituatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- zorgt ervoor dat deelnemers zelfstandig de vragenlijst invullen.
- ondersteunt de deelnemers om tot antwoorden te komen.
- helpt de trainer om alle deelnemers aan bod te laten komen.
- deelt het huiswerk uit.

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

De vorige bijeenkomst ging over schijnbaar onbelangrijke beslissingen. Voordat je agressief gedrag vertoont neem je bepaalde beslissingen die de kans groter maken dat je in een agressieopwekkende situatie terechtkomt, en dus agressief gedrag gaat vertonen. In de meeste gevallen heb je het niet van jezelf door dat je deze beslissingen neemt, kijk maar naar het voorbeeld van Jan. Je weet meestal ook niet dat jouw eigen beslissingen de kans op een delict groter maken. Het huiswerk naar aanleiding van dit onderwerp was om jouw delictscenario nog eens goed door te nemen, eventueel ook de processen-verbaal nog eens te lezen en dan minimaal drie schijnbaar onbelangrijke beslissingen hier uit te halen en op te schrijven.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer signalen noemen die gevonden zijn.
- Indien deelnemer het niet begrepen heeft kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maakt.
- Maak gebruik van de informatie uit zo mogelijk en met toestemming andere bronnen, zoals; zorgplan, processen-verbaal.

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag gaan we het hebben over risicosituaties, zogenaamde 'aanstekers'. Dit zijn situaties waarin je je zelfbeheersing zou kunnen verliezen. Om dit te voorkomen is het belangrijk dat je weet wanneer de kans groot is dat je je zelfbeheersing verliest. Deze situaties waarin de kans groot is noemen we jouw risicosituaties of jouw 'aanstekers'.

We gaan straks een vragenlijst gebruiken om erachter te komen wat voor jou 'de aanstekers' zijn.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer weet wat risicovolle situaties zijn.	Vragenlijst <ol style="list-style-type: none"> 1. ondersteun de deelnemer bij het pakken van het werkboek van deze bijeenkomst. 2. geef de deelnemer uitleg over hoe deze moet worden ingevuld. 3. geef de deelnemer 15 minuten om de lijst in te vullen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
15 min.	Deelnemer weet welke aanstekers gelden.	Bespreken vragenlijst <ol style="list-style-type: none"> 1. samen met de deelnemer de vragenlijst bespreken. 2. vaststellen welke aanstekers van belang zijn (score 5). 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen • Bord • Stiften

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag hebben we het gehad over risicosituaties, de aanstekers. Na het invullen van de vragenlijst zijn we er achter gekomen welke situaties risicovol zijn. Dat zijn ieders persoonlijke 'aanstekers'. Dit is belangrijk om te weten omdat je hierdoor in staat kunt zijn dat je in deze situaties terecht komt en je zelfbeheersing verliest. Het is belangrijk dat je rekening houdt en hierdoor voorkomt dat je geen controle meer hebt op je gedrag waardoor je erg boos, agressief gedrag gaat vertonen.

Huiswerk

Denk aan je probleems scenario/delictscenario en aan de hand van de uitslag van de vragenlijst na welke 'aanstekers' er voor of tijdens het delict aanwezig waren of waarin je je hebt bevonden. Probeer de risicovolle situaties die voor jou uit de vragenlijst zijn gekomen zo goed mogelijk terug te vinden. Het is mogelijk dat een aansteker in de 24 uur voorafgaande aan je boosheid, agressieve gedrag of delict meerdere keren is voorgekomen. Probeer deze iedere keer apart op te schrijven.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 10

De agressieketen **(deel 1)**

Doelen

- De deelnemer weet de agressieketen.
- De deelnemer kent de diverse schakels van de eigen agressieketen.
- De deelnemer weet gebruik te maken van de kennis over de eigen agressieketen.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit eerdere GoA.
- Maak tijdens de bijeenkomst zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit zorgplan, de processen-verbaal of overige bronnen van de deelnemer.
- Gebruik deze informatie om de geboden theorie/uitleg te verbinden.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de probleem-/delictsituatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- Helpt de diverse deelnemer om de keten samen te stellen.
- Beantwoordt vragen van de deelnemer.
- Zorgt ervoor dat de deelnemer aan de slag gaat en blijft.

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

Vorige keer ging het over risicosituaties, de aanstekers. Na het invullen van de vragenlijst zijn we er achter gekomen welke situaties voor ieder van ons risicovol zijn. Dat zijn de eigen individuele 'aanstekers'. Dat was belangrijk om te weten omdat we hierdoor in staat kunnen zijn te voorkomen om in deze situaties terecht komen en onze zelfbeheersing te verliezen. Het is ook belangrijk dat we ons op die situaties kunnen voorbereiden en daarmee eveneens kunnen voorkomen dat we onze zelfbeheersing verliezen.

Het huiswerk was om weer terug te gaan naar het probleem-/delictscenario en aan de hand van de uitslag van de vragenlijst na te gaan welke 'aanstekers' er voor of tijdens het delict aanwezig waren of waarin je je hebt bevonden.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.
- Laat de deelnemer signalen noemen die gevonden zijn.
- Indien deelnemer het niet begrepen heeft kan deze bijeenkomst ook een herhalingsbijeenkomst worden, waarbij de trainer(s) samen met de deelnemer het huiswerk maakt.
- Maak gebruik van de informatie uit zo mogelijk en met toestemming andere bronnen, zoals; zorgplan, processen-verbaal.

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

We hebben alle schakels van de agressieketen in de afgelopen bijeenkomsten een voor een besproken. In de komende twee bijeenkomsten gaan we de keten tot een geheel maken. Daarmee hebben we dan de volledige keten op papier.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer stelt volledige keten samen.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neem deelnemer als voorbeeld. 2. Vraag steeds aan hem wat hij voor iedere schakel aan huiswerk heeft opgeschreven. 3. Zet dit op het bord onder elkaar. 4. Leg uit hoe de verbinding tussen de verschillende schakels verloopt. 5. Behandel de helft van de keten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften
15 min.	Deelnemer stelt hun volledige keten samen.	Deelnemers werken voor zichzelf aan eigen agressieketen.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen • Papier

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag zijn we aan de slag gegaan om van de verschillende schakels een geheel te maken, onze agressieketen. Ook de volgende bijeenkomst zullen we hier de tijd voor hebben. Belangrijk is dat we onthouden hoe de verschillende schakels met elkaar verbonden zijn en wat de keten in zijn geheel, maar ook de afzonderlijke schakels, voor je betekenen.

Huiswerk

Probeer jouw agressieketen zover af te maken zover als we hier in de bijeenkomst zijn gekomen.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 11

De agressieketen

(deel 2)

Doelen

- De deelnemer weet hoe eigen agressieketen eruit ziet
- De deelnemer kent de diverse schakels uit de agressieketen

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Werkboek

Aandachtspunten voor de trainer

- Maak tijdens deze bijeenkomst gebruik van de informatie uit eerdere GoA.
- Maak tijdens de bijeenkomst zo mogelijk en met toestemming gebruik van de informatie uit zorgplan, de processen-verbaal of overige bronnen van de deelnemer.
- Gebruik deze informatie om de geboden theorie/uitleg te verbinden.
- Bij het opgeven van het huiswerk staat de probleem-/delictsituatie van elke individuele deelnemer centraal.

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- Helpt de diverse deelnemer om de keten samen te stellen
- Beantwoordt vragen van de deelnemer
- Zorgt ervoor dat de deelnemer aan de slag gaat en blijft

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

Vorige keer zijn we aan de slag gegaan om van de verschillende schakels een geheel te maken, onze agressieketen. Ook deze bijeenkomst zullen we hier de tijd voor hebben. Belangrijk is dat we onthouden hoe de verschillende schakels met elkaar verbonden zijn en wat de keten in zijn geheel, maar ook de afzonderlijke schakels, voor jou betekent.

- Vraag de deelnemer of het gelukt is de schakels die vorige keer zijn besproken te beschrijven.

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag gaan we verder waar we de vorige keer gebleven zijn.

- Geef de deelnemer gelegenheid weer verder te gaan om de eigen keten op papier te zetten tot zover als besproken is in de vorige bijeenkomst.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer stelt volledige keten samen.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neem een andere deelnemer als voorbeeld. 2. Vraag steeds aan hem wat hij voor iedere schakel aan huiswerk heeft opgeschreven. 3. Zet dit op het bord onder elkaar. 4. Leg overige deelnemers uit hoe de verbinding tussen de verschillende schakels verloopt. 5. Behandel het restant van de keten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Huiswerk • Bord • Stiften
15 min.	Deelnemer stelt hun volledige keten samen.	Alle deelnemers werken voor zichzelf aan eigen agressieketen.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen • Papier

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag zijn we verder gegaan met het samenstellen van de volledige agressieketen. Hierbij hebben we ook weer benadrukt hoe de verschillende schakels op elkaar van invloed zijn en hoe de volledige keten heeft geleid tot de boosheid, agressieve gedrag of delict.

Huiswerk

Geen.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer

Bijeenkomst 12

**Het Signaleringsplan
fase 3:
extreme boosheid,
agressie**

Doelstelling

De deelnemer weet gebruik te maken van de kennis over de eigen agressieketen.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Signaleringsformulieren/werkboek

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- De houding van de trainer(s) is empathisch-normatief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden gebagatelliseerd en hoeft een deelnemer in de bijeenkomsten niet 'gespaard' te worden.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan Maar die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- Helpt de diverse deelnemer om de keten samen te stellen
- Beantwoordt vragen van de deelnemer
- Zorgt ervoor dat de deelnemer aan de slag gaat en blijft

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

De vorige twee bijeenkomsten zijn we bezig geweest om de persoonlijke agressieketen op papier te zetten. De komende bijeenkomsten zullen we deze kennis gebruiken om te komen tot een Signaleringsplan. Een plan waarin alle schakels van de keten aan de orde komen en dat ons kan helpen te voorkomen tot een delict te komen. In de volgende fase van de behandeling zal er met dit Signaleringsplan concreet gewerkt worden.

- Geef de deelnemer de ruimte om nog vragen te stellen
- Ga in de antwoorden in op de link met de delictscenario's en het belang voor de toekomst

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

De agressieketen die op papier is gezet het voorbeeld van hoe een crisis er uitziet. In het Signaleringsplan wordt dit fase 3 genoemd.

De agressieketen die je vorige bijeenkomsten op papier hebt gezet kan je dus daarbij invullen.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
25 min.	Deelnemer gebruikt de kennis uit hun agressieketen.	Geef uitleg over Signaleringsplannen. Behandel de verschillende fasen.	<ul style="list-style-type: none">• Werkboek• Bord• Stiften• Agressieketen
20 min.	Deelnemer maakt eigen signaleringsplan.	Deelnemer werkt samen met de trainer voor zichzelf om hun eigen agressieketen om te zetten in een Signaleringsplan.	<ul style="list-style-type: none">• Werkboek• Pennen• Papier

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag zijn we aan de slag gegaan om van onze agressieketen een plan te maken waarmee we aan de slag kunnen om te voorkomen dat we wederom een delict zouden plegen, dit heet een Signaleringsplan.

De agressieketen is eigenlijk Fase 3 van het Signaleringsplan.

Huiswerk

Verder gaan met het invullen van Fase 3 van het Signaleringsplan.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 13

Het Signaleringsplan: ontspannen

Doelen

De deelnemer weet gebruik te maken van de kennis over de eigen agressieketen.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Signaleringsformulieren/werkboek

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- Helpt de deelnemer om de keten samen te stellen
- Beantwoordt vragen van de deelnemer
- Zorgt ervoor dat de deelnemer aan de slag gaat en blijft

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

De vorige keer zijn we begonnen om onze agressieketen om te zetten in een Signaleringsplan.

De agressieketen kan gezien worden als Fase 3 van een Signaleringsplan, de crisisfase.

- Geef de deelnemer de ruimte om nog vragen te stellen
- Ga in de antwoorden in op de link met de delictscenario's en het belang voor de toekomst

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag gaan we kijken naar het tegenovergestelde van onze crisissituatie. Eigenlijk gaan we het tegenovergestelde van de agressieketen invullen. Dit is Fase 0 van het Signaleringsplan, de fase waarin we ontspannen zijn en er niets aan de hand is. De schakels van de agressieketen zijn hierbij niet aan de orde.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
25 min.	Deelnemer gebruikt de kennis uit hun agressieketen.	<ol style="list-style-type: none">1. Neem deelnemer als voorbeeld2. Vraag steeds aan hem hoe de ontspanning voor iedere schakel er bij hem uitziet.3. Zet dit op het bord onder elkaar en naast zijn fase.4. Geef steeds uitleg over wat er bedoeld wordt in deze fase.<ul style="list-style-type: none">- Benadruk het verschil met de fase 3, agressieketen.- Probeer de gehele fase 0 te behandelen	<ul style="list-style-type: none">• Werkboek• Bord• Stiften• Agressieketen
20 min.	Deelnemer maakt eigen signaleringsplan.	Deelnemer werkt voor zichzelf om vanuit eigen agressieketen fase 0 van het signaleringsplan in te vullen.	<ul style="list-style-type: none">• Werkboek• Pennen

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag zijn we verder gegaan met het invullen van het Signaleringsplan. Vandaag was dat Fase 0, de ontspanning. Eigenlijk het andere uiterste in vergelijking met fase 3, de agressieketen.

Huiswerk

Verder gaan met het invullen van Fase 0 van het Signaleringsplan.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 14

**Het Signaleringsplan
fase 1:
lichte spanning(en)**

Doelen

De deelnemer weet gebruik te maken van de kennis over de eigen agressieketen.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Signaleringsformulieren/werkboek

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- Helpt de deelnemer om de keten samen te stellen
- Beantwoordt vragen van de deelnemer
- Zorgt ervoor dat de deelnemer aan de slag gaat en blijft

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

De vorige keer ben je begonnen om de eigen agressieketen om te zetten in een Signaleringsplan.

De agressieketen kan gezien worden als Fase 3 van een Signaleringsplan, de crisisfase. Daartegenover staat Fase 0, de ontspannen fase.

- Geef de deelnemer de ruimte om nog vragen te stellen
- Ga in de antwoorden in op de link met de delictscenario's en het belang voor de toekomst

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

We hebben nu de twee extreme fasen van het Signaleringsplan ingevuld. De ontspannen fase en de crisisfase (onze agressieketen). Vandaag gaan we kijken naar de eerste van de twee tussenliggende fasen.

Fase 1 is de fase waarin er al meer spanning is. Kijkend naar de eigen agressieketen kunnen we waarschijnlijk vaststellen dat enkele schakels 'in beweging' lijken te komen. Met andere woorden we kunnen herkennen dat een aantal schakels uit de agressieketen aanwezig zijn, maar nog niet voor problemen zorgen. Wel zal jij hierop moeten letten en mogelijk ook actie(s) ondernemen om weer terug proberen te keren naar Fase 0 van het Signaleringsplan.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer gebruikt de kennis uit de agressieketen.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neem de deelnemer als voorbeeld 2. Vraag steeds aan hem hoe lichte spanning voor iedere schakel er bij hem uitziet. 3. Zet dit op het bord onder elkaar en tussen zijn Fase 0 en Fase 3. 4. Geef de steeds uitleg over wat er bedoelt wordt in deze fase. <ol style="list-style-type: none"> a. Benadruk het nog aanwezige verschil met de fase 3, agressieketen. b. Benadruk de overeenkomsten met Fase 0. 	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Bord • Stiften • Agressieketen
15 min.	Deelnemer maakt eigen Signaleringsplan	Deelnemer werkt voor zichzelf om vanuit eigen agressieketen fase 1 van het Signaleringsplan in te vullen.	<ul style="list-style-type: none"> • Werkboek • Pennen

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag zijn we verder gegaan met het invullen van het Signaleringsplan. Vandaag was dat Fase 1, lichte spanning. Deze fase ligt nog dicht bij de ontspannen fase, maar toch kunnen we al een aantal schakels uit de agressieketen herkennen. Belangrijk om te onthouden is dat we inderdaad de schakels kunnen herkennen en ook leren welke actie(s) we kunnen ondernemen om terug te keren naar de ontspannen fase.

Huiswerk

Verder gaan met het invullen van Fase 1 van het Signaleringsplan.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 15

**Het Signaleringsplan
fase 2:
matige spanning(en)**

Doelen

- De deelnemer weet gebruik te maken van de kennis over de eigen agressieketen.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Pennen
- Signaleringsformulieren/werkboek

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Rol van de co-trainer

- Helpt de deelnemer om de keten samen te stellen
- Beantwoordt vragen van de deelnemer
- Zorgt ervoor dat de deelnemer aan de slag gaat en blijft

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

De vorige keer zijn we begonnen om naast je eigen agressieketen en de ontspannen fase de stappen ertussen in te vullen. We zijn daarbij begonnen met de fase die dicht bij de ontspannen fase ligt (Fase 1, spanning).

We herkenden daarbij een aantal schakels uit de agressieketen, maar het leidt nog niet tot problemen.

- Geef de deelnemer de ruimte om nog vragen te stellen
- Ga in de antwoorden in op de link met de delictscenario's en het belang voor de toekomst

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

We hebben nu drie van de vier fasen ingevuld. Vandaag gaan we ons bezig houden met Fase 2, stress.

Dit is de fase waarbij er al behoorlijk wat schakels van de agressieketen aanwezig zijn. Bij deze fase kan het zijn dat het ons niet zelf meer lukt om de spanning te doen afnemen. Mogelijk hebben we op sommige punten al hulp of ondersteuning van anderen nodig om te voorkomen dat we in fase 3 terecht gaan komen.

Het vragen van hulp kan zelfs in deze fase al moeilijk zijn.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer gebruikt de kennis uit de eigen agressieketen.	<ol style="list-style-type: none">1. Neem deelnemer als voorbeeld.2. Vraag steeds aan hem hoe matige spanning voor iedere schakel er bij hem uitziet.3. Zet dit op het bord onder elkaar en tussen zijn Fase 0, 1 en Fase 3.4. Geef de deelnemer steeds uitleg over wat er bedoeld wordt in deze fase. <ul style="list-style-type: none">- Benadruk het nog aanwezige verschil met de fase 3, de agressieketen.- Benadruk ook het verschil met Fase 0.	<ul style="list-style-type: none">• Werkboek• Bord• Stiften• Agressieketen
15 min.	Deelnemer maakt Signaleringsplan.	Deelnemer werkt voor zichzelf om vanuit eigen agressieketen, fase 2 van het signaleringsplan in te vullen.	<ul style="list-style-type: none">• Werkboek• Pennen

[15 min.] Evaluatie en afsluiting van de bijeenkomst

Vandaag zijn we verder gegaan met het invullen van het signaleringsplan. Vandaag was dat Fase 2, stress. Deze fase ligt al duidelijk dichterbij de crisissituatie, de agressieketen. Meerdere schakels hieruit zijn aanwezig. Het kan zelfs belangrijk zijn om in deze fase hulp van andere te hebben of in te kunnen schakelen om te voorkomen in de crisisfase terecht te komen. Hoewel nog niet de gehele agressieketen 'actief' is zijn er wel behoorlijk veel schakels al 'in beweging' dat de situatie wel als zorgelijk betiteld kan worden.

Huiswerk

Verder gaan met het invullen van Fase 2, stress van het Signaleringsplan.

Terugkoppeling van de trainers aan het team

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Bijeenkomst 16

Afsluiting

Doelen

- De deelnemer heeft kennis van eigen agressieketen.
- De deelnemer (h)erkent de verschillende fasen van het signaleringsplan.
- De deelnemer kan het signaleringsplan gebruiken.

Benodigde materialen en voorbereiding

- Bord en stiften
- Werkboek
- Certificaten voor de geslaagde deelnemers
- Eindverslagen
- Module evaluatieformulier GoA

Therapeutische aspecten

Interventies

- motiveren, enthousiasmeren

Houding

- Deelnemer zo optimaal mogelijk motiveren voor deelname.
- De houding van de trainer(s) is constructief. Aan de ene kant dient de trainer zich goed in te kunnen leven in de gevoelens en gedachten van de deelnemers om een goede werkrelatie te kunnen laten ontstaan. Anderzijds dient het agressieve gedrag nooit te worden geminimaliseerd of gebagatelliseerd.
- Confrontaties zijn soms noodzakelijk zijn (m.n. over feiten die in het proces-verbaal staan en die de deelnemer niet vertelt), maar er dient voor te worden gewaakt dat een deelnemer het gevoel krijgt zich te veel te moeten verdedigen, waardoor de werkrelatie verstoord kan raken.

Inhoud programma

Aanvang van de bijeenkomst; welkom

[5 min.] Terugblik op vorige bijeenkomst en bespreken huiswerkopdracht

De vorige keer hebben we de laatste fase ingevuld van het Signaleringsplan. Hiermee zijn we ook aan het einde gekomen van deze module. Je hebt nu je agressieketen op papier. Ook het Signaleringsplan is klaar en kan je gaan gebruiken.

- Vraag de deelnemer of het huiswerk is gelukt.

[5 min.] Inleiding huidige bijeenkomst; uitleg doelen, inhoud en werkvorm(en)

Vandaag gaan we stilstaan bij het eindresultaat van deze module. Je hebt je probleemszenario/ delictscenario opgesteld zodat je stap voor stap weet hoe het is gebeurd dat jij erg boos, agressief gedrag het getoond of een delict hebt begaan.

Ook hebben we een Signaleringsplan gemaakt waarin je in 4 fasen beschreven hebt hoe je vanuit een ontspannen situatie geleidelijk in een crisissituatie terecht komt. Door deze fasen van je zelf goed te herkennen, kan jij zo bij een oplopende spanning zo vroeg mogelijk proberen je spanningen te verminderen. Zo voorkom je probleemgedrag.

Duur	Doelen	Inhoud	Materialen
20 min.	Deelnemer kan bij elk doel van deze module aangeven in hoeverre dat het doel behaald is en welke leerpunten er nog zijn (samen met de trainer).	De module wordt individueel afgerond door het module Eindverslag samen met de individuele deelnemer in te vullen en te bespreken. Module evaluatieformulier deelnemer GoA laten invullen. De trainers geven het formulier. Eindverslag samen opstellen.	<ul style="list-style-type: none">• Eindverslag module 5• Module evaluatie formulier deelnemers GoA
15 min.		De Certificaten worden ingevuld en door de trainers overhandigd. Iedere deelnemer wordt hierbij door de trainer en/of co-trainer kort toegesproken.	<ul style="list-style-type: none">• Certificaat

[10 min.] Afsluiting van de bijeenkomst

Bedankt voor je aanwezigheid door de weken heen.

Je hebt vooruitgang gemaakt in je behandeling gericht op het omgaan met je boze of agressieve gedrag.

Je leert binnen GoA, stap voor stap, beter om te gaan met je boze of agressieve gedrag. Door dit te herkennen weet je dat je ander gedrag moet laten zien om je doel te bereiken.

Gefeliciteerd met het afronden van deze stap. Succes bij het toepassen van datgene wat je nu allemaal geleerd hebt over jezelf en succes bij de volgende stap binnen GoA.

Terugkoppeling van de trainers aan het team en de onderzoekers bij afronding module

(Zie voor meer informatie en voor de formulieren de Algemene inleiding van de Programmahandleiding GoA, de Beoordelings- en evaluatiehandleiding, en de Managementhandleiding.)

Individuele deelnemerskaart

Eén van de trainers zorgt ervoor dat namens de trainers voor alle deelnemers de Individuele deelnemerskaart wordt ingevuld. De Individuele deelnemerskaarten worden per deelnemer teruggekoppeld aan overige behandelaren die bepalend zijn binnen de behandeling van de deelnemer.

Eindverslag module GoA

Aangezien het de laatste bijeenkomst van de module was vullen de trainers voor deze module per deelnemer ook het Eindverslag module GoA in. De trainers zorgen ervoor dat de behandelaren van de deelnemer na afronding van de Eindverslagen een kopie ontvangen.

Module evaluatieformulier deelnemers GoA

De deelnemer vult het Module evaluatieformulier deelnemers GoA in, met zo noodzakelijk ondersteuning. Zij doen dit anoniem (zonder naam vermelding). De trainers delen de evaluatieformulieren dus alleen uit. In het kader van de procesevaluatie worden de trainers op de hoogte gesteld van de algemene bevindingen (anoniem) van de deelnemer, zij ontvangen dit van de deelnemer.

The logo for Trajectum, featuring the word "trajectum" in a lowercase, purple, sans-serif font. A small, stylized green and yellow icon is positioned above the letter 'j'.

trajectum